Φως Ιλαρόν

Μηνιαία Έκδοση της Ενορίας Αγίου Γεωργίου Περιβολίων Ρεθύμνου. Έτος 6ο, φ. 64. Ιανουάριος 2018

Άγιοι, ιεραπόστολοι και επαναστάτες στη μέση του Γενάρη

Μέγας Αντώνιος – Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων

Στις **17 Ιανουαρίου** η Εκκλησία μας γιορτάζει, μεταξύ άλλων αγίων, τον άγιο Αντώνιο το Μέγα, τον Καθηγητή της Ερήμου, και τον άγιο νεομάρτυρα Γεώργιο των Ιωαννίνων.

Ο **Μέγας Αντώνιος** έζησε στην Αίγυπτο τα έτη 251-356 μ.Χ. Σε νεαρή ηλικία άκουσε στο ευαγγέλιο, κατά τη θεία λειτουργία, την προτροπή του Ιησού Χριστού προς έναν πλούσιο νέο: «Αν θέλεις να είσαι τέλειος, πούλησε τα υπάρχοντά σου και μοίρασέ τα στους φτωχούς – και θα έχεις θησαυρό στον ουρανό – και ακολούθησέ» (κατά Ματθαίον, κεφ. 19, στίχ. 21). Ο νέος του ευαγγελίου δεν τόλμησε να το κάνει αυτό, και ο Κύριος τότε είχε πει την περίφημη φράση «ευκολότερα περνάει μια κάμηλος από την τρύπα μιας βελόνας, παρά πλούσιος στη βασιλεία των ουρανών» (*κάμηλο* εννοεί, όχι καμήλα, αλλά καραβόσχοινο από τρίχες καμήλας, που κατασκεύαζαν την εποχή εκείνη). Όμως ο νεαρός Αντώνιος τόλμησε. Μοίρασε τα υπάρχοντά του και έγινε ο πρώτος γνωστός χριστιανός αναχωρητής, δηλαδή ερημίτης, που έφυγε να ζήσει στην έρημο.

Αντιμετώπισε πολλές βίαιες επιθέσεις των δαιμόνων, από τις οποίες κινδύνευσε και η ζωή του, και τους νίκησε μετά από σκληρό αγώνα υπομονής, προσευχής και νηστείας με τη βοήθεια του Χριστού. Με τα χρόνια, χωρίς να το επιδιώκει, αναδείχθηκε σε διάσημο πνευματικό διδάσκαλο και χιλιάδες άνθρωποι έρχονταν να τον συμβουλευτούν. Αρχικά έφευγε πιο βαθιά στην έρημο, γιατί δεν πίστευε ότι είναι άγιος και διδάσκαλος του λαού. Κάποια στιγμή όπως δεν μπορούσε πια να αποφύγει τους ανθρώπους που επιθυμούσαν να ζήσουν κοντά του. Έτσι, η έρημος κατοικήθηκε από αμέτρητους ερημίτες, που δημιούργησαν ολόκληρες κοινότητες με σπηλιές και καλύβες και μπήκαν τα θεμέλια του ορθόδοξου μοναχισμού. Γι' αυτό, ο άγιος χαρακτηρίστηκε «Καθηγητής της ερήμου».

Πολλοί από τους μαθητές του Μ. Αντωνίου και τους ερημίτες της επόμενης γενιάς είναι επίσης μεγάλοι άγιοι, όπως ο άγιος **Μακάριος ο Αιγύπτιος**, που γιορτάζει 19 Ιανουαρίου. Η ζωή και η διδασκαλία τους καταγράφεται σε αρκετά βιβλία της βυζαντινής εποχής, από τα οποία έχει συνταχθεί στις μέρες μας μια σπουδαία συλλογή με τίτλο **«Γεροντικό»**. Εκεί ο άνθρωπος μπορεί να ανακαλύψει ασύγκριτα διδάγματα σοφίας, αγάπης, αυταπάρνησης και κάθε είδους αρετής για να διαμορφώσει, κατά δύναμιν, το δρόμο της ζωής του.

Περίπου την ίδια εποχή με το Μ. Αντώνιο, πάλι στην έρημο της Αιγύπτου, αλλά σε άλλη περιοχή, ο άγιος Παχώμιος ο Μέγας ίδρυσε το πρώτο μοναστήρι, ενώ λίγα χρόνια αργότερα η αγία Συγκλητική (5 Ιανουαρίου), πάλι στην Αίγυπτο, άνοιξε το δρόμο για το μοναχισμό των γυναικών. Έτσι γεννήθηκε ο οργανωμένος ορθόδοξος μοναχισμός, το «πανεπιστήμιο της αγιότητας».

Ο **άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων** γεννήθηκε το 1808 σε χωριό των Γρεβενών που σήμερα έχει το όνομά του (Άγιος Γεώργιος) και κρεμάστηκε από τους Τούρκους στα Γιάννενα στις 17 Ιανουαρίου 1838, σε ηλικία 30 ετών. Παιδί φτωχών αγροτών, σε ηλικία 12 ετών ο άγιος απήχθη από Τουρκαλβανούς και οδηγήθηκε στα Ιωάννινα, όπου όμως προσελήφθη ως ιπποκόμος από έναν έντιμο Τούρκο αξιωματικό, ονόματι Αμπτουλλάχ, κοντά τον οποίο εργάστηκε περίπου 8 χρόνια.

Αν και μεγάλωσε ανάμεσα σε Τούρκους, ο άγιος διαφύλαξε τη χριστιανική πίστη του. Συκοφαντήθηκε όμως δύο φορές ότι ήταν μουσουλμάνος και μεταστράφηκε στο χριστιανισμό (πράγμα που, κατά το μουσουλμανικό θρησκευτικό νόμο, σημαίνει θάνατο): πρώτη φορά την ημέρα που αρραβωνιάστηκε, σε ηλικία 28 ετών, και δεύτερη φορά λίγες μέρες αφότου βάφτισε το παιδί του, ανήμερα της εορτής του Τιμίου Προδρόμου, 7 Ιανουαρίου 1838.

Με αυτή τη δεύτερη σύλληψή του ο άγιος υποβλήθηκε σε φρικτά βασανιστήρια στις φυλακές

των Ιωαννίνων, όπου δεν έπαυε να διακηρύσσει ότι πάντα ήταν χριστιανός, και τελικά απαγχονίστηκε. Μπροστά στην αγχόνη, όπου οι δήμιοι τον ρωτούσαν «τι είσαι;», ζήτησε να του λύσουν τα χέρια, έκανε το σταυρό του και απάντησε: «Χριστιανός είμαι και Χριστιανός θα πεθάνω, προσκυνώ τον Χριστόν μου και την Δέσποινά μου Θεοτόκον». Και απευθυνόμενος στους Χριστιανούς που βρίσκονταν εκεί τους είπε: «Συγχωρέσατέ μοι, αδελφοί, και ο Θεός συγχωρέσει σας».

Μετά το θάνατό του σειρά θαυμάτων πλημμύρισε την πόλη, μέσα στα οποία και η θεραπεία μιας άρρωστης Τουρκάλας, στην οποία μια φίλη της έφερε το ένα παπούτσι του αγίου, που το αφαίρεσε από το σώμα του, το οποίο οι Τούρκοι είχαν αφήσει κρεμασμένο για τρεις ημέρες. Γι' αυτό, σε εικόνα του, που αγιογραφήθηκε το 1842, ο άγιος εικονίζεται με ένα παπούτσι.

Ο άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων είναι ο πρώτος γνωστός άγιος που αγιογραφήθηκε (δηλ. ζωγραφίστηκε) με την παραδοσιακή ελληνική φορεσιά της ιδιαίτερης πατρίδας του (φουστανέλα). Η πρώτη εικόνα του αγιογραφήθηκε μόλις 13 μέρες μετά το μαρτύριό του. Ιδιαίτερα ζωντανή είναι η μνήμη του στις σλαβικές χώρες, όπως μαρτυρούν οι πολλές αγιογραφίες σε εκκλησίες της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας και των Σκοπίων. Επίσης, είναι ο προστάτης άγιος της Προεδρικής Φρουράς.

Άγιοι Αθανάσιος και Κύριλλος Αλεξανδρείας

Ο σημαντικότερος βιογράφος του αγίου Αντωνίου είναι ο **άγιος Αθανάσιος ο Μέγας**, αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας της Αιγύπτου, που κατέφυγε στην έρημο σε κάποια από τις πολλές εξορίες που υπέστη από βυζαντινούς αυτοκράτορες για την πνευματική δράση του. Έτσι, αν και ο άγιος Αθανάσιος γιορτάζει και στις 2 Μαΐου, ημέρα της κοίμησής του, η Εκκλησία τον τιμά και στις **18 Ιανουαρίου**, μία μέρα μετά τον Μ. Αντώνιο.

Ο Μ. Αθανάσιος είναι ένας από τους μεγάλους διδασκάλους της Ορθόδοξης Εκκλησίας, ο πνευματικός βράχος που αντιμετώπισε όχι μόνο αυτοκράτορες, αλλά ακόμη και διεφθαρμένες εκκλησιαστικές ομάδες, που προσπαθούσαν να επιβάλουν την αίρεση του αρειανισμού, δηλ. τη διδασκαλία του ιερέα Άρειου, σύμφωνα με την οποία ο Ιησούς Χριστός δεν είναι Θεός, αλλά δημιούργημα του Θεού, όπως οι άγγελοι.

Η Εκκλησία αντιμετώπισε αυτή την αίρεση στην 1η και τη 2η Οικουμενική Σύνοδο (δηλ. αντιπροσωπευτικά συμβούλια επισκόπων από όλη την οικουμένη, όλο τον κόσμο), που έγιναν το 325 μ.Χ. και το 380 μ.Χ. Αυτές οι δύο Σύνοδοι έγραψαν το «Πιστεύω» (το Σύμβολο της Πίστεως), το οποίο διατυπώνει επίσημα και καθαρά τη διδασκαλία της Εκκλησίας για την Αγία Τριάδα, την οποία πίστευαν και οι πρώτοι χριστιανοί, αλλά μέχρι την εποχή του Αρείου δεν είχε προκύψει ανάγκη να διατυπωθεί επίσημα.

Στην 1η Οικουμενική Σύνοδο ο Μ. Αθανάσιος είχε ενεργό συμμετοχή. Αλλά τις δεκαετίες που ακολούθησαν μετά τη Σύνοδο, το βάρος του αγώνα των ορθοδόξων ενάντια στους αρειανούς (που είχαν μεγάλη πολιτική δύναμη, γιατί υποστηρίχθηκαν από δύο αυτοκράτορες, τον Κωνστάντιο – γιο του αγίου Κωνσταντίνου – και τον Ουάλη) το κράτησε ο άγιος Αθανάσιος, με ομιλίες, επιστολές και βιβλία που έμειναν στην ιστορία. Γι' αυτό εξορίστηκε πέντε φορές, ενώ έγιναν και απόπειρες δολοφονίας εναντίον του.

Την ίδια μέρα, **18 Ιανουαρίου**, μαζί με το Μ. Αθανάσιο, γιορτάζει άλλος ένας μεγάλος Πατέρας της Εκκλησίας και αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας, ο **άγιος Κύριλλος**. Ως αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας, ο άγιος Κύριλλος ήταν στην αρχή αυστηρός και σκληρός, γι' αυτό και ο συγγενής του ερημίτης άγιος Ισίδωρος ο Πηλουσιώτης του έστελνε επιστολές με τις οποίες προσπαθούσε να τον συνετίσει. Περνώντας τα χρόνια όμως ο άγιος ωρίμασε και έγινε πολύ πιο μετριοπαθής, στάση που καταδικάστηκε από φανατικούς της εποχής του, λόγω της συμπεριφοράς του στην 3η Οικουμενική Σύνοδο, που αντιμετώπισε την αίρεση του νεστοριανισμού.

Ο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος δίδασκε ότι ο Ιησούς Χριστός ήταν κοινός άνθρωπος, μέσα στον οποίο είχε μπει το πνεύμα του Υιού του Θεού, και όχι ότι ήταν ο ίδιος ο Υιός του Θεού που έγινε άνθρωπος. Αν είχε δίκιο, αυτό θα σήμαινε ότι ο Θεός δεν ενώθηκε με τους ανθρώπους, ούτε σταυρώθηκε για τη σωτηρία τους, άρα συνεπώς δεν μπορεί ο άνθρωπος να ενωθεί με το Θεό και να γίνει άγιος, όπως δέχεται η Ορθόδοξη Εκκλησία μας.

Ο άγιος Κύριλλος προσπάθησε να συνετίσει το Νεστόριο στέλνοντάς του επιστολές και στη συνέχεια μερίμνησε για τη διοργάνωση της 3ης Οικουμενικής Συνόδου (431 μ.Χ.), μέσα σε εχθρικό κλίμα και στρατιωτικές απειλές, γιατί ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος Β' ήταν φίλος του

Νεστόριου. Επειδή ο άγιος Κύριλλος (παρότι με όσα είπε και έγραψε εξήγησε με τον καλύτερο τρόπο την αλήθεια του χριστιανισμού για τον Ιησού Χριστό και τη Θεοτόκο) συμπεριφέρθηκε φιλικά προς τους υποστηρικτές του Νεστορίου επισκόπους της Συρίας και απέφυγε να οδηγήσει τα πράγματα στα άκρα, κάποιοι φανατικοί «υπερασπιστές» της Ορθοδοξίας, για να καταρρίψουν το νεστοριανισμό, κατέφυγαν στη δημιουργία μιας άλλης αίρεσης, αντίθετης με το νεστοριανισμό, του μονοφυσιτισμού (που δίδασκε ότι ο Χριστός είναι Θεός, αλλά όχι άνθρωπος).

Στην εποχή μας ο άγιος Κύριλλος συκοφαντείται από κάποιους ότι προκάλεσε τη δολοφονία της φιλοσόφου Υπατίας στην Αλεξάνδρεια, τα πρώτα χρόνια που ήταν αρχιεπίσκοπος. Η κατηγορία αυτή, όπως αποδεικνύεται από τις ιστορικές πηγές, δεν ευσταθεί. Η Υπατία (που δολοφονήθηκε επειδή ήταν φίλη του κυβερνήτη της περιοχής, που ήταν εχθρός του αγίου Κυρίλλου, και εκείνη θεωρήθηκε υπαίτιος της παρατασης της διαμάχης τους) κομματιάστηκε κυριολεκτικά από φανατικούς χριστιανούς, που ενήργησαν φυσικά με τρόπο άθλιο και απαράδεκτο. Όμως δεν υπάρχει κανένα ιστορικό τεκμήριο ότι ο άγιος Κύριλλος μεθόδευσε το θάνατό της ή έστω και ότι γνώριζε τι επρόκειτο να συμβεί.

Να αναφέρουμε τέλος ότι ο άγιος Κύριλλος αγιογραφείται πάντα να φέρει ως κάλυμμα της κεφαλής του ένα κομμάτι από τα άμφια (δηλ. την ιερατική στολή) του αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου. Όπως καταγράφει ο κορυφαίος Έλληνας διδάσκαλος της αγιογραφίας Φώτης Κόντογλου, όταν ήταν νέος αρχιεπίσκοπος ο άγιος Κύριλλος, επηρεασμένος από τον θείο του, το Θεόφιλο, που ήταν ο προηγούμενος αρχιεπίσκοπος, άνθρωπος διεφθαρμένος και εχθρός του Χρυσοστόμου, νόμιζε κι εκείνος ότι ο Χρυσόστομος ήταν αιρετικός. Έκαψε λοιπόν ένα βιβλίο του. Τότε όμως άρχισε να υποφέρει από φρικτούς πονοκεφάλους και, μια νύχτα, είδε τον άγ. Ιωάννη το Χρυσόστομο στο όνειρό του. Τον άρπαξε από τα άμφια ζητώντας του να τον θεραπεύσει και το κομμάτι της στολής του σχίστηκε. Ο άγιος Κύριλλος ξύπνησε και είχε στο χέρι του το κομμάτι από τη σχισμένη στολή. Αυτό το έκανε κάλυμμα της κεφαλής του μετανοώντας για το σφάλμα του και το κεφάλι του θεραπεύτηκε. Η ορθόδοξη αγιογραφία τον εικονίζει πάντα με αυτό το κάλυμμα – δηλαδή τον παρουσιάζει με την ένδειξη της μετάνοιάς του, σαν αιωνίως μετανοούντα (βλ. Φ. Κόντογλου, *Έκφρασις της Ορθοδόξου Εικονογραφίας*, Αστήρ, [3]1993, σελ. 133 και 136).

Δύο ακόμη πρόσωπα

Στις **18 Ιανουαρίου 1861** κοιμήθηκε ένας άνθρωπος, που δεν είναι αναγνωρισμένος επίσημα ως άγιος, αλλά μεγάλη μερίδα του ορθόδοξου λαού μας τον αγαπά και τον τιμά: ο ιεροκήρυκας **Χριστοφόρος ο Παππουλάκος**.

Δημοσιεύουμε σύντομο βιογραφικό του από εδώ: http://o-nekros.blogspot.gr/2012/01/blog-post_18.html.

Ήταν ένας απλός άνθρωπος, «ερωτευμένος» με το Χριστό, που παράτησε τα πάντα και ασκήτεψε. Κάποια στιγμή άρχισε να γυρίζει τα χωριά και να μιλάει για το Χριστό και την αγάπη στους ανθρώπους, που είχαν μεσάνυχτα για την ίδια τη δική τους πνευματική κληρονομιά. Τα λόγια του στάζανε μέλι (κατά τη διάρκεια ομιλιών του, ληστές έφεραν πίσω τα κλεμμένα, ορκισμένοι εχθροί έδωσαν τα χέρια κ.τ.λ.) και ο λαός τον σεβάστηκε και τον αγάπησε.

Μετά όμως πληροφορήθηκε πως ο βασιλιάς Όθων και οι Βαυαροί που κυβερνούσαν τη χώρα (η οποία πριν λίγες μόλις δεκαετίες είχε φύγει από τη μακραίωνη τουρκική σκλαβιά) περιφρονούσαν αυτή την πνευματική κληρονομιά – όντας ξένοι και αλλόθρησκοι – και προσπαθούσαν να την υποβαθμίσουν (ακόμα και με τη βία, π.χ. κλείνοντας μοναστήρια, επιβάλλοντας σε μοναχούς και μοναχές να βγάλουν τα ράσα, πετώντας ιερά κειμήλια στα σκουπίδια) και να την αντικαταστήσουν με έναν ξενόφερτο πολιτισμό, με ξενόφερτες κοσμοθεωρίες και μοντέρνο, εκσυγχρονισμένο, τρόπο ζωής, όχι πλέον παραδοσιακό και «υπανάπτυκτο»... Και τότε πόνεσε και θύμωσε πάρα πολύ κι άρχισε να τους ασκεί σκληρή κριτική.

Οι άρχοντες του τόπου φοβήθηκαν αυτό τον αγράμματο ασκητικό καλόγερο, γιατί έβλεπαν πως ο λαός τον ακούει (όπως φοβήθηκε ο Ηρώδης τον άγιο Γιάννη τον Πρόδρομο, και δεν καταλάβαινε πως ο Πρόδρομος ήταν ο μοναδικός του φίλος, τον οποίο σκότωσε). Επιστράτευσαν λοιπόν τους τότε ηγέτες της Εκκλησίας της Ελλάδας, που ήταν δικοί τους άνθρωποι, κι εκείνοι τον κάλεσαν (πήγε ολόκληρος στρατός να τον πιάσει, γιατί τον ακολουθούσαν χιλιάδες λαού), τον πέρασαν από εκκλησιαστικό δικαστήριο, τον καταδίκασαν και τον φυλάκισαν στο κελί

ενός μοναστηριού, στο νησί της Άνδρου, φρουρούμενο, για όλη την υπόλοιπη επίγεια ζωή του.

Ο Παππουλάκος είναι ακόμη και σήμερα (ενάμισι αιώνα μετά) σημείο αντιλεγόμενο. Οι πιο «ευρωπαϊστές» Νεοέλληνες (είτε άθεοι, είτε χριστιανοί), τον θεωρούν ανόητο φανατικό, εχθρό της προόδου, αφού έλεγε στον κόσμο πως «τα άθεα γράμματα» (οι νεοφερμένες στον ελλαδικό χώρο ευρωπαϊκές επιστήμες, που συνοδεύονταν από μια ενθουσιώδη αθεϊστική φιλοσοφία) «θα καταστρέψουν τον τόπο μας». Οι παραδοσιακοί τον θεωρούν άγιο, όπως τον θεώρησε τον παλιό καιρό μεγάλη μερίδα του ορθόδοξου ελληνικού λαού, του λαού μας. (...)

Διότι αυτός ο «εκσυγχρονισμός» δεν ήταν τελικά τίποτ' άλλο από μια παγίδα: έκρυβε τον καταναλωτισμό, την απομόνωση, τον καπιταλισμό, τον ιμπεριαλισμό, την παγκοσμιοποίηση, την εκμετάλλευση των λαών. Και ο Παππουλάκος ήταν μια προφητική φωνή αντίστασης. Είναι άγιος, είναι ένας εξαιρετικά επίκαιρος πνευματικός αγωνιστής, και πρέπει να τον τιμήσουμε όπως αξίζει.

Στις **27 Ιανουαρίου 1989** σκοτώθηκε σε τροχαίο δυστύχημα ο μεγάλος ιεραπόστολος του Ζαΐρ (σημερινού Κονγκό) ιερομόναχος **π. Κοσμάς Γρηγοριάτης**.

Σύντομο βιογραφικό του (αποσπάσματα), από την ιστοσελίδα «Πεμπτουσία»: https://www.pemptousia.gr/2016/01/ieromonachos-kosmas-grigoriatis-1942-27-ianouariou-1989/.

Γεννήθηκε στο χωριό Θεοδόσια του Κιλκίς το 1942. Μικρός ήλθε με τους γονείς του στη Θεσσαλονίκη, όπου ζούσαν πολύ φτωχικά. Από μικρός μπήκε στη βιοπάλη σπουδάζοντας συγχρόνως. Ήξερε τεχνικά, μηχανικά, ηλεκτρολογικά, ηλεκτρονικά, νοσηλευτικά, ναυαγοσωστικά και οικοδομικά πράγματα. Παρακολούθησε το Φροντιστήριο Κατηχητών και μαθήματα εξωτερικής ιεραποστολής στην Αποστολική Διακονία, νοσηλευτική στον Ερυθρό Σταυρό. Πήρε ακόμη και πτυχίο κολύμβησης. Αργότερα έσωσε από βέβαιο πνιγμό ένα παιδάκι σε μία λίμνη στο Κολουέζι. Ήθελε να σπουδάσει και ιατρική, μα δεν τα κατάφερε. Πήγε όμως στο Ανώτερο Φροντιστήριο της Ριζαρείου Σχολής.

Το 1975 πρωτοπήγε στην ιεραποστολή της Αφρικής πλησίον του π. Αμφιλοχίου Τσούκου στο Κολουέζι του Ζαΐρ (σημερινό Κονγκό). Άρχισε την ανοικοδόμηση ναών μ' ενθουσιασμό, γνώση, επιμέλεια και τόλμη, δίχως να γνωρίζει την τοπική γλώσσα, τη σουαχίλι. Ξάπλωνε με τα παπούτσια, δεν προλάβαινε να τα βγάλει. Κόντευε να πάθει υπερκόπωση. Κάποτε έπαθε ηλίαση και επί χρόνια τον ταλαιπωρούσαν πονοκέφαλοι. Σε 15 μήνες έκτισε 9 ναούς.

Το 1977 με τον π. Νικόδημο Μπιλάλη έκτισε τον ναό του οσίου Νικοδήμου του Αγιορείτου στις Καρυές. Τότε γνώρισε τον Γέροντα Παΐσιο, ο οποίος του είπε να μονάσει στη μονή Γρηγορίου [Αγίου Όρους], να χειροτονηθεί εκεί και μετά να πάει στην ιεραποστολή. Το επόμενο έτος εκάρη μοναχός από τον ηγούμενο π. Γεώργιο και χειροτονήθηκε από τον επίσκοπο Ροδοστόλου Χρυσόστομο. Με τις ευχές των πατέρων και με ιερό ενθουσιασμό ξεκίνησε το μεγάλο έργο της ιεραποστολής στην Αφρική.

Η ανιδιοτέλειά του και η εργατικότητά του ενέπνεε πολλούς να τον συνδράμουν με διάφορους τρόπους. Ο π. Κοσμάς εκτός από λειτουργός, πνευματικός (δηλ. εξομολόγος) και κατηχητής, έγινε πατέρας και αδελφός πολλών δυστυχισμένων μαύρων αδελφών μας. Έγινε φιλόστοργος ποιμένας, φιλάνθρωπος πατέρας, δίκαιος δικαστής, χρήσιμος ιατρός, καλός οικοδόμος, τέλειος μηχανικός, ευαγγελικός ιεραπόστολος. Ζούσε για ν' αγαπά και να προσεύχεται, να προσφέρει και να θυσιάζεται.

Το βράδυ της 27.1.1989 ένα αυτοκίνητο έπεσε πάνω στο δικό του κι έμεινε νεκρός. Πριν τρεις μήνες είχε πει στον Γέροντά του π. Γεώργιο: «Η ιεραποστολή δεν είναι για λίγους μήνες και όποιος θέλει να είναι ιεραπόστολος πρέπει ν' αφήσει τα κόκαλά του στο αφρικανικό χώμα». Έτσι κι έγινε. Ο τάφος του έγινε λαϊκό προσκύνημα. Οι ιθαγενείς αφήνουν λουλούδια ευγνωμοσύνης και ευχαριστίας. Σε μία δεκαετία βάπτισε 15.000 Αφρικανούς.

Έλεγε ο μακαριστός ιεραπόστολος, τον οποίο εμείς λίγο γνωρίσαμε και πολύ ζηλέψαμε: «Οι αδελφοί Αφρικανοί είναι άνθρωποι με εσωτερικότητα· οι Ευρωπαίοι συνήθως τους υποτιμούν, αλλά σφάλλουν πολύ. Η ψυχή των Αφρικανών κλίνει στον μυστικισμό και γι' αυτό η Ορθοδοξία έχει τί να τους ειπεί και προτείνει, αλλά μόνο η αυθεντική Ορθοδοξία, εκείνη η μοναχική, αγιορείτικη. Διότι μεταξύ των αδελφών της Αφρικής μεγάλη δύναμη έχει η μαγεία, πραγματική δαιμονοκρατία. Οι μάγοι τους είναι πολύ ισχυροί και έχουν μεγάλη επιρροή, αλλά τελικά ο σατανάς και αυτούς τους εξολοθρεύει. Γι' αυτό συχνά και εκείνοι προσφεύγουν στον Χριστό, τον νικητή όλων των μαγικών, δαιμονικών δεσμών και βασκανιών. Στην Αφρική είδα πόσο αληθινό είναι το Ευαγγέλιο του Χριστού».